

Remedial teacher Tineke Verdoes:

‘Talentenscans kunnen eindtoets basisschool flink nuanceren’

Het is elk jaar weer een spannend moment voor leerlingen uit groep 8. Welk schooladvies krijg ik? Al decennialang wordt dit advies onderbouwd met een eindtoets waarvan de Cito-eindtoets de meest bekende is. Vaardigheidstoetsen hebben echter hun beperkingen in het voorspellen van succes in het voortgezet onderwijs. Een meetinstrument dat de potentie en groeimogelijkheden van een kind in kaart brengt biedt uitkomst. Remedial teacher Tineke Verdoes werkt sinds 2009 met *Talentedkompas*, een digitale set vragenlijsten voor leerlingen aan het eind van het basisonderwijs: ‘Zo’n talentescan haalt de intrinsieke motivatie van een kind naar boven. Na de afname van de vragenlijsten komt er vaak een totaal andere leerling mijn praktijk binnen, vooral eentje die heel erg opgelucht is.’

Tekst: Sanne van Heijst

Je maakt in je praktijk regelmatig gebruik van een talentescan. Hoe is dit zo gekomen?

“Er kwamen ouders bij mij die het idee hadden dat er meer in hun kind zat dan er in het onderwijs uitkwam. Dus vroeg ik me af: waarom komt het er niet uit? Zo ben ik bij een talentescan uitgekomen. Daarmee meet ik niet alleen het sociaal-emotionele welbevinden van een kind, maar ook persoonlijkheid, interesses en cognitieve groeimogelijkheden. Zelf werk ik met de vragenlijsten van *Talentedkompas*. Er zijn ook andere testen die net als *Talentedkompas* breder naar een kind kijken, alleen ken ik die niet zo goed.”

Hoe zet je een talentescan in je praktijk in?

“Ik zet deze in om gericht te kunnen bijsturen. Het *Talentedkompas*rapport geeft mij inzicht in waar groei mogelijk is

en wat er nodig is om die groei daadwerkelijk te realiseren. Er wordt namelijk niet alleen gekeken naar het potentieel van het kind, maar ook of de randvoorwaarden aanwezig zijn om dat potentieel waar te maken. Als een leerling zes jaar lang met zijn neus in de boeken moet zitten, ofwel op zijn tenen moet lopen om het vwo te halen maar ook een sociaal leven wil zoals sporten, dan is havo misschien een betere keuze. Een tweede manier waarop ik het inzet, is voor kinderen die heel zenuwachtig zijn voor de eindtoets. Het biedt hen geruststelling: zie je wel, ik kan dit.”

Hoe wordt een talentescan afgenomen?

“Dat kan op school, maar ik neem *Talentedkompas* ook af in mijn eigen praktijk. Het duurt ongeveer twee uur. Een voordeel voor kinderen die snel afgeleid zijn, is dat elke vraag apart op het scherm komt. Een leerling kan zich daardoor volledig op die vraag richten. Ook kunnen leerlingen vragen overslaan die ze later kunnen beantwoorden. Elk van de tien vragenlijsten begint met een instructie, dat is meteen een rustpunt voor het kind. Het kan dan bijvoorbeeld even tussendoor bewegen. Soms roepen de stellingen in de vragenlijst over welbevinden een vraag op. Bijvoorbeeld een stelling als ‘Mijn vader en moeder vinden het belangrijk dat ik later veel geld verdien’. ‘Wat moet ik hier invullen?’ vraagt het kind dan: ‘Mijn vader vindt van wel en mijn moeder van niet.’ Daar hebben we dan even een gesprekje over, waarna het kind zelf kiest wat het invult: juist, onjuist of misschien blijft het toch een vraagteken. Een talentescan haalt vooral de intrinsieke motivatie van kinderen naar boven. Kinderen bloeien letterlijk op tijdens de afname van de talententoets. En na de bespreking van het *Talentedkompas*rapport met ouders en kind samen, komt er vaak een totaal ander kind mijn praktijk binnen. Vooral een heel erg opgelucht kind.”

Kun je daar een voorbeeld van geven?

“Ik had een meisje in behandeling die slecht was in rekenen. Haar rekenvaardigheden haalden haar Cito-score sterk naar beneden. Haar basisschool wilde haar laten uitstromen naar vmbo-t-niveau. Maar uit het *Talentedkompas*rapport bleek dat ze niet alleen de intellectuele capaciteiten had voor het vwo maar dat ook haar profiel op persoonlijkheid, interesses en sociaal-emotioneel welbevinden deze keuze ondersteunde. Haar toekomstige middelbare school heeft toen gezegd: ‘Dit avontuur gaan we aan.’ Ze kregen maar zelden zo’n gedegen rapport voor een leerling aangeleverd dus het vertrouwen was er. Natuurlijk hebben we via remedial teaching wel aan haar rekenvaardigheden gewerkt. Een testuitslag is immers geen magie. Maar het meisje zit nu wel in 3 vwo, met een negen voor wiskunde.”

Dat moet een enorme opsteker zijn lijkt me.

“Zeker, maar vooral voor dat meisje. Voor mij laat het vooral zien hoe belangrijk het is om met een breed meetinstrument

HOE WERKT TALENTENKOMPAS?

Talentedkompas is een wetenschappelijk onderbouwd online meetinstrument. Het bestaat uit een drietal door COTAN beoordeelde vragenlijsten (persoonlijkheid, sociaal emotionele ontwikkeling en affiniteiten) aangevuld met een set van zeven capaciteitentesten. In de persoonlijkheidsvragenlijst wordt de Big Five van persoonlijkheidsdimensies in kaart gebracht (extraversie, altruïsme, consciëntieusheid, neuroticisme en intellectuele autonomie). Om sociaal emotionele ontwikkeling in kaart te brengen worden verschillende dimensies van eigenwaarde, acceptatie door de groep, thuissituatie, taakgerichtheid en relatie met de leerkracht gemeten. De affiniteitenvragenlijst is gebaseerd op de theorie over meervoudige intelligenties van Gardner. De lijst meet niet hoe hoog een leerling scoort op elke intelligentie; wel worden de interesses van de leerling op de gebieden uit de meervoudige intelligentietheorie in kaart gebracht. Het totaal aan antwoorden op de vragenlijsten wordt vergeleken met een normgroep. Er zijn acht normgroepen beschikbaar: begin/midden groep 7 en begin/midden groep 8 (elk uitgesplitst naar geslacht). Vanuit de persoonlijkheid, de sociaal emotionele ontwikkeling en de affiniteiten van een leerling wordt een uitspraak gedaan over diens talenten (het gemak waarmee een leerling zich op een bepaald gebied beweegt). *Talentedkompas* is ontwikkeld en wordt aangeboden door iScreen. De test mag worden afgenomen door professionals die met kinderen werken en de licentietraining hebben gevolgd. Voor scholen geldt dat minimaal één van de leerkrachten de licentietraining moet hebben gevolgd. De licentietraining *Talentedkompas* kost € 595,- excl. btw. De jaarlijkse licentiekosten bedragen € 150,- en € 18,50 per afname. Zie www.talentedkompas.nl/voor-professionals

te werken in plaats van sec met een vaardighedentest. Voor ouders en kinderen geeft het bevestiging en opluchting. Ik heb namelijk nog nooit een ouder of een kind meegemaakt dat zich niet in het rapport herkende. Voor leerkrachten geeft het een legitieme onderbouwing of juist tegenspraak in de Cito-uitslag. En mij levert het belangrijke feedback op waardoor ik onderwijs, ouder en kind nog beter kan ondersteunen. Veel kinderen kunnen op dit moment in het onderwijs niet laten zien wat ze waard zijn. Ik denk daarom echt dat een vaardigheidstoets aangevuld met een talentescan de toekomst heeft.”

Tineke Verdoes (1979) studeerde in 2000 af aan de pabo en rondde in 2003 haar opleiding tot remedial teacher af. Zij werkte in het onderwijs voor asielzoekers en in het speciaal onderwijs. Sinds twee jaar richt ze zich volledig op haar praktijk voor remedial teaching genaamd *Kindertalenten*. Tineke is de auteur van diverse boeken over beelddenken. Haar vierde boek, *Beelddenker in het voortgezet onderwijs*, verschijnt eind dit jaar bij uitgeverij SWP.